Lausunto ympäristövaliokunnalle 17.2.2026

Valtioneuvoston selonteko - Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma

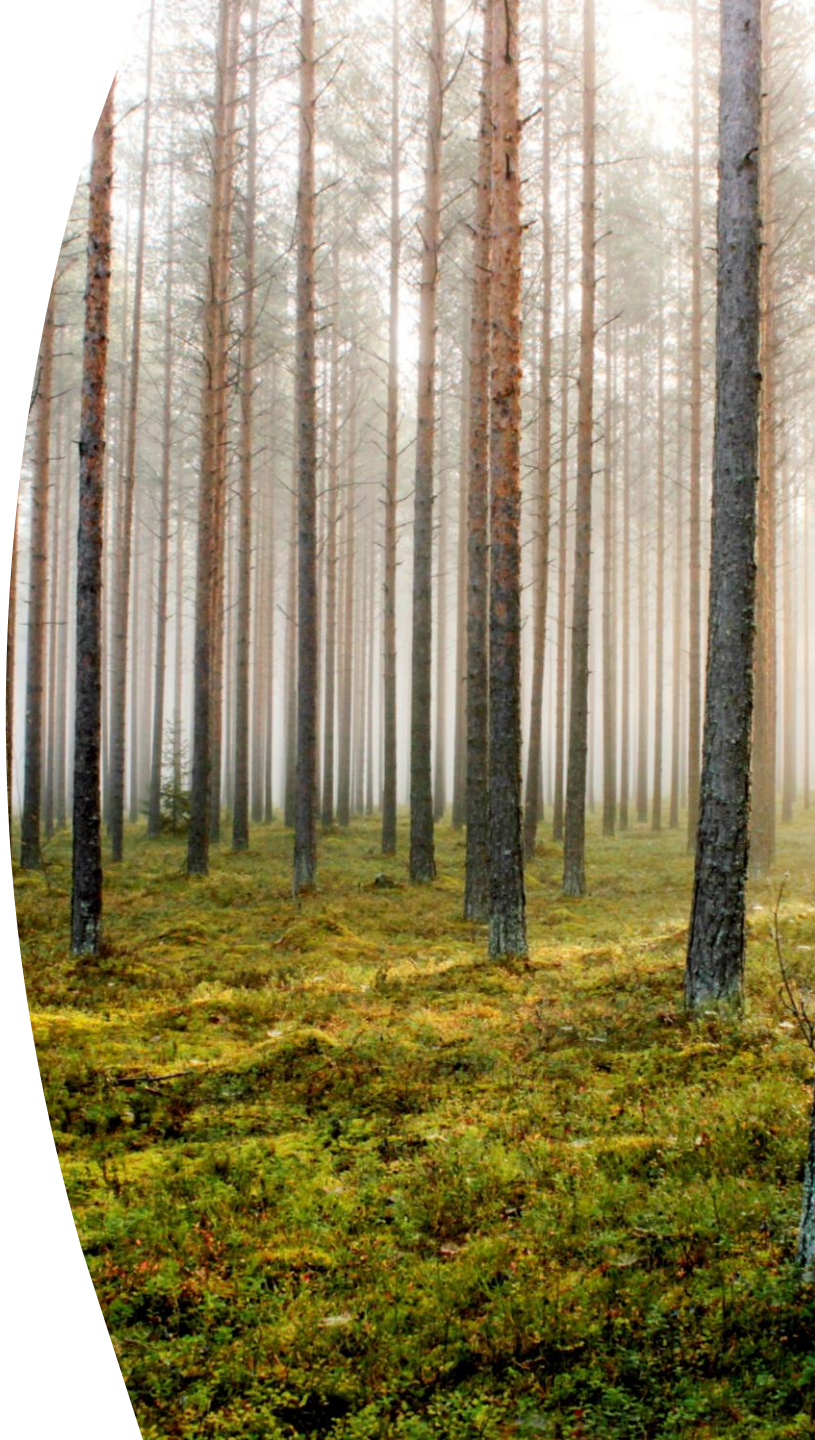
Kristiina Lång, tutkimusprofessori

Luke

Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman taustaskenaarioiden tarkastelu

- Isot päästövähennykset ovat teknisesti mahdollisia, ja niihin päästään useita eri reittejä.
- Skenaariot antavat hyvän kuvan siitä, millaisia toimia ilmastotavoitteiden saavuttaminen vaatii; toimivalikoima on ennalta tunnettu.
- Taustalla ovat energia-, teollisuus- ja infrastruktuuri-investoinnit sekä kiertotalous ja digitalisaatio.
- Kysymys: löytääkö päästöjä vähentävää investointia suunnitteleva taho suuntaviivat siihen, mihin kannattaa investoida? Menetelmien kehitysnäkyminä suunnitelma nostaa esiin:
    - Tekniset hiilinielut: mahdollisia 2035 jälkeen
    - Sähköistyminen: markkinaehtoinen eteneminen mahdollista
    - Ydinenergia: sekä ison että pienten laitosten rakentaminen mahdollista
    - Vety: tulevaisuudenkuva epävarma
    - Maatalouden toimet: monia teknisiä ratkaisuja listattu, mutta tärkein, eli peltojen kokonaispinta-ala, jää rivien väliin.
    - Maankäyttösektorin ratkaisut: vain metsänhoito, jalostus ja metsäteollisuuden tuotantorakenne mainittu, ei maatalousmaita tai ojitettujen turvemaiden vettämisen päästövähennyspotentiaalia
- Skenaariot ottavat tulevaisuuden ilmasto-olot huomioon vain osittain.
- Metsien kasvuennusteiden muuttuminen muuttaa skenaarioita.

Luke

Maankäyttösektori on enemmän kuin puusto

- Suomessa maankäyttö vapauttaa maaperästä ilmakehään enemmän hiilidioksidia kuin energiateollisuus ja kotimaan liikenne kasvihuonekaasuja yhteensä
- Maankäytön päästöt ovat nousseet, fossiiliset laskeneet
- Turvemaat ovat ratkaisevassa asemassa
  - Miljoonia suohehtaareita on ojitettu valtion tuella, joten valtion tulee viitoittaa tie kestävään maankäyttöön
  - Ojitettujen turvemaiden päästövähennyspotentiaali on miljoonia tonneja, ja niistä on löydettävissä monihyötyisiä ratkaisuja
  - Ensisijaiset kohteet:
    - Epäonnistuneet metsäojitukset
    - Hylätyt ja ruuantuotantokyvyn menettäneet pellot
    - Turpeennostosta vapautuneiden alueiden jälkikäyttö

Vuoden 2024 kasvihuonekaasu-inventaarion ennakkoarvio **maan-käytön aiheuttamasta maaperän hiilivaraston muutoksesta** ja energiateollisuuden ja kotimaan liikenteen päästöistä (Mt CO_2-ekv)

Metsäojitetut suot	**9,7 Mt**
Kangasmetsät	-0,8 Mt
Kivennäismaapellot	1,1 Mt
Turvepellot	**6,9 Mt**
Kosteikot	1,8 Mt
Ruohikkoalueet	0,8 Mt
Rakennetut alueet	0,3 Mt
Maankäyttö yhteensä	19,8 Mt
Energiateollisuus	8,4 Mt
Kotimaan liikenne	9,6 Mt

Taulukko: Juha Mikola;
https://www.youtube.com/watch?v=Dlz87GMCBOo

© Luke

Miten pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa voisi kehittää?

- Ilmastosuunnitelman etu on se, että se ulottuu yli hallituskausien. Siksi sen ohjaavaa vaikutusta tulisi vahvistaa.
- Tarkastelu voisi edetä yhteisvaikutusten arviointiin: millaisia vaikutuksia tietyillä toimiyhdistelmillä olisi esimerkiksi kustannuksiin, työllisyyteen, luonnon monimuotoisuuteen, vesistöihin, ravinnekiertoihin, huoltovarmuuteen ja aluetalouteen.
- Näin voitaisiin priorisoida toimia esim. sillä perusteella, mitkä ovat toteuttamiskelpoisia lyhyellä aikajänteellä, millä on eniten sivuhyötyjä ja vähiten tavoitteiden välisiä ristiriitoja → selkeä lista ensisijaisista toimista.
- Tarvitaan suunnitelma siihen, miten voidaan edistää systeemisiä muutoksia energiankäytössä ja muussa kulutuksessa.
- Suunnitelma voisi esittää korjaavat toimenpiteet, jos päästöt eivät vähene oletetusti.
- Tahot, jotka pystyvät toteuttamaan päästövähennystoimia tulisi velvoittaa tekemään toimialakohtainen suunnitelma, joka neuvotellaan toteuttamiskelpoiselle ja yhteiskunnallisesti hyväksyttävälle tasolle.

Luke

© Luke

Kiitos!

luke.fi

© Luonnonvarakeskus
© Natural Resources Institute Finland
© Naturresursinstitutet